

2014-06-10

Energimarknadsinspektionen

Anne Vadazs Nilsson

Daniel Norstedt

Synpunkter från Oberoende Elhandlares expertgrupp på Swecos rapport med en kostnadsanalys av en central informationshanteringsmodell (Datahub) och hur en sådan modell fördyrar och försenar införandet av en elhandlarcentrisk modell i Sverige.

Oberoende Elhandlare (OE) har deltagit i Energimarknadsinspektionens (Ei) referensgrupp "Genomförande av en nordisk slutkundsmarknad". Arbetet med genomförandet av en gemensam nordisk slutkundsmarknad har försenats avsevärt i förhållande till den ursprungliga tidplanen samtidigt som införandet av en elhandlarcentrisk modell (SCM) med samfakturering i Sverige 2015 har skjutits upp på obestämd framtid. Ei har uppdragit åt Sweco att göra en kostnadsanalys av en framtida centraliserad informationshanteringsmodell.

I Swecos rapport hävdas att det finns samhällsekonomiska vinster med att införa en sådan modell för att hantera den elhandlarcentrisk modellen samt för att hantera en kommande gemensam nordisk slutkundsmarknad. Resultaten i detta slag av samhällsekonomiska kostnads-intäktsanalyser står och faller med de grundläggande antagande man gör vilka kalkylförutsättningar man väljer. Oberoende Elhandlare har därför tillsatt en expertgrupp för att granska rapporten, eftersom valet av informationsmodell är en central fråga för både kostnaderna och tidplanen för den av kunderna länge efterlängtade reformen med en faktura och en huvudsaklig kontakt.

Expertgruppen har arbetat under maj 2014 och består av Bo Lindörn, Claes Nilsson och Johan Öhnell från OE, samt Carl-Johan Appé, Enkla Elbolaget och Göran Qvist, Telge Energi.

1. En elhandlarcentrisk modell kräver ingen hub.

Inledningsvis vill Oberoende Elhandlare understryka att vi ser införandet av en elhandlarcentrisk modell som en mycket prioriterad reform för att öka antalet aktiva kunder.

En kontakt när man flyttar och en faktura är förändringar som elkunderna har efterfrågat länge. Det är avgörande för att höja förtroendet för elmarknaden att det blir enklare för de svenska kunderna. En ny flyttprocess, där kunden har kontakt med en elhandlare och måste teckna ett elavtal för att få el, är också enskilt den viktigaste åtgärden för att få bort problemen med att passiva kunder hamnar på dyra anvisningspriser.

Reformen "Enklare för kunden" kan genomföras i Sverige genom att utveckla dagens bilaterala informationsutbyte som sker med hög kvalitet. Det är väsentligt att detta första steg för att underlätta för kunderna genomförs snarast utan att man utvecklar en kostsam central datahub som kommer förskjuta införandet i Sverige till 2019. En tidpunkt då vi i Norden bör vara klara med arbetet att harmoniera processer och regelverk för att skapa en riktig nordisk slutkundsmarknad.

Inför detta genomförande av en gemensam nordisk slutkundsmarknad blir det aktuellt att definiera en gemensam informationsprocess. Den behöver dock inte á priori vara centraliserad, men här kan det eventuellt finnas fördelar med en centraliserad process.

Det är inte heller förrän då, enligt vår bedömning, som vi kommer att ha timvis mätning och avräkning som standard i Sverige. D.v.s. det är först då som vi kommer att ha nya stora mängder med mätvärden som ska hanteras.

Det bilaterala informationsutbytet enligt nuvarande rutiner och Ediel fungerar tillfredställande efter den uppstyrning av informationsprocesserna som Emix medförde. Någon centraliserad informationshanteringsprocess behövs f.n. inte på den svenska elmarknaden för att öka kvalitén.

Den information som behövs för att kunna samfakturera och det är som vi ser det mindre ändringar som kan genomföras till en låg kostnad och inom en tid på 12-18 månader. Och att vi kan få en övergång till en elhandlarcentrisk modell snabbare och uppnå en högre kvalitet i övergången än om vi väljer att utveckla en central datahub.

Vi förordar att man väljer en lösning, där nätbolagen ses som underleverantörer till elhandelsbolagen. Det innebär att elnäten sänder en faktura till respektive elhandlare och att ett faktureringsunderlag per anläggning överförs via EDIEL till elhandlaren för att möjliggöra att elhandlaren samfakturerar kunden.

2. En gemensam nordisk slutkundsmarknad kräver att man definierar en gemensam process

Det enda nordiska land som har någon reell erfarenhet av en centraldatahubb är Sverige som har haft Emix. Den viktiga erfarenheten var att det är nödvändigt att definiera en

informationsprocess och ha en ansvarig huvudman för informationsprocessen samt sanktioner för dem som inte följer processen.

Har man väl definierat processen kan man mycket väl repliera på ett bilateralt informationsutbyte och t.ex. ett centralt anläggningsregister kan mycket väl vara ett virtuellt register där mätvärden m.m. i praktiken finns hos respektive nätbolag. Det finns dock nackdelar med ett centralt system. Det är att alla data i realtid ska finnas både i det lokala och det central systemet, vilket både är komplext och kostnadsdrivande.

3. Utvecklar man en hub innan processen är definierad kommer huben att medföra onödiga kostnader.

Vi anser att en utredning om en framtida modell för informationsutbyte på elmarknaden och frågan om behovet av en centraliserad hub kan vara en del i att skapa en nordisk slutkundsmarknad, d.v.s. den kan göras i steg 2 när vi ska förenkla informationshanteringen inom Norden. En nordisk slutkundsmarknad är en stor utmaning för perioden fram till 2020 och Sverige bör därför inte lägga ner kraft och pengar på att skapa en nationell hub utan fokusera på att en nordisk informationsprocess skapas.

Ytterligare en nationell hub i Norden (i Sverige) i nuläget kommer enbart att försvåra arbetet med den nordiska slutkundsmarknaden. Först när man har definierat en gemensam process för informationshanteringen på den gemensamma nordiska slutkundsmarknaden, kan det bli aktuellt att överväga en hub för central informationshantering. Inför man en hub innan denna fråga är löst kommer huben att försvåra harmoniseringen och /eller medföra onödiga kostnader i genomförandet av den nordiska slutkundsmarknaden.

4. Swecos kalkylförutsättningar och alternativa beräkningar

Det finns stora brister i förutsättningarna för Swecos utredning. Som tidigare sagt har man inte definierat den process som bör ligga till grund för informationshanteringen. Därtill kommer att rapporten i för stor utsträckning utgått från en norsk utredning och den norska modellen som *inte uppfyller de krav på funktionalitet som krävs för att hantera en elhandlarcentrisk modell på en nordisk slutkundsmarknad.*

Sweco har inte heller analyserat alternativet med ett informationsnav med decentraliserad datalagring. I rapporten förutsätts att databasen ska vara central, vilket innebär att det finns en stor risk för eftersläpning i uppdateringar från företag till hub. *För att undvika denna*

problematik att man inför en löpande uppdatering i realtid, vilket ökar komplexiteten och är kostnadsdrivande.

Expertgruppen uppskattar i det följande storleken på de ytterligare investeringar som krävs för att eliminera de påtalade bristerna med den föreslagna lösningen med hub:

- Vi bedömer att de nödvändiga investeringarna för att uppnå full funktionalitet beräknas uppgå till 100 Mkr.
- Systeminvesteringarna för att anpassa systemet så att man får en fungerande dubbel datalagring till realtid för att undvika eftersläpningar i det centrala registret beräknas uppgå till 300 Mkr för elhandlarna. Till det kommer licenskostnader på ca 60 Mkr. Kostnaderna för denna anpassning bedöms uppgå till 90 Mkr för huben.
- Slutligen uppskattas kostnaderna för att uppnå en harmonisering på den nordiska slutkundsmarknaden att uppgå till ca 100 Mkr.

Sammantaget uppgår således dessa nödvändiga kompletterande investeringskostnader till 550 Mkr.

I Swecos rapport redovisas resultat med ett nuvärde av kostnadsbesparingar för hub-alternativet jämfört med en alla till alla lösning på mellan 332 Mkr och 3467 Mkr. Det genomsnittliga nuvärdet för de redovisade alternativen i rapporten uppgår till 1900 Mkr. Det är uppenbart att de ökade investeringskostnaderna direkt gör det lägsta alternativet olönsamt.

Det är dock ytterst tveksamt om det är rimligt att göra en nuvärdesberäkning för en it-investering som görs med så osäkra förutsättningar och med så stora brister i funktionaliteten och utan någon känd nordisk harmonisering och i en värld där den tekniska utvecklingen går mot mer decentraliserade lösningar. *Systemen måste sannolikt ändras inom 3-4 år. Begränsas kalkyltiden till en så kort period så kommer också de övriga nuvärdena att sjunka och slutsatserna i rapporten blir de omvända. Överskotten i Swecos rapport försvinner redan om man räknar med våra bedömda investeringar och en projekttid på fem år (och inte 3-4 år som vi menar är in rimlig tid för denna typ av projekt).*

5. Sammanfattning

Oberoende Elhandlare vill understryka att vi ser införandet av en elhandlarcentrisk modell som en mycket prioriterad reform för att öka antalet aktiva kunder. En kontakt när man flyttar och en faktura är förändringar som elkunderna har efterfrågat länge. Det är avgörande för att höja förtroendet för elmarknaden att det blir enklare för de svenska kunderna.

Den information som behövs för att kunna samfakturera är som vi ser det mindre ändringar som kan genomföras till en låg kostnad och inom en tid på 12-18 månader. Och att vi kan få en övergång till en elhandlarcentrisk modell snabbare och uppnå en högre kvalitet i övergången än om vi väljer att utveckla en central datahub. Sweco har i sin rapport bekräftat hur små investeringar som behöver göras för att utveckla dagens EDIEL system.

Först när man har definierat en gemensam process för informationshanteringen på den gemensamma nordiska slutkundsmarknaden, kan det bli aktuellt att överväga en hub för central informationshantering. Inför man en hub innan denna fråga är löst kommer huben att försvåra harmoniseringen och /eller medföra onödiga kostnader i genomförandet av den nordiska slutkundsmarknaden.

OE beräknar att kostnaderna för en central datahub kraftigt har underskattats och beräknar att de nödvändiga kompletterande investeringskostnader uppgår till 550 Mkr.

OE:s bedömning är att en central datahub måste ändras inom 3-4 år då nästa steg i en nordisk harmonisering ska tas och timvis mätning införs för samtliga kunder. Begränsas kalkyltiden till en så kort period så kommer också de övriga nuvärdena att sjunka och slutsatserna i rapporten blir de omvända.

OE förordar efter expertgruppens genomgång av Swecos rapport att alternativet med en central datahub finns kvar som en möjlighet för en framtida nordisk hub, men att övergången till en elhandlarcentrisk modell i Sverige genomförs snabbare och till betydligt lägre kostnad än en central lösning.

Johan Öhnell

Bo Lindörn